

## การกำกับดูแลกระดาษสัมผัสอาหารในประเทศญี่ปุ่น

การกำกับดูแลความปลอดภัยของวัสดุสัมผัสอาหาร (ซึ่งเรียกว่า “อุปกรณ์ (apparatus) หรือ ภาชนะบรรจุ (packaging)” ขึ้นกับคุณลักษณะ) มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ คือ การมีองค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลและควบคุมความปลอดภัย ถึงแม้เป็นมาตรการสมัครใจ แต่มีประสิทธิภาพสูงมากและเป็นที่ยอมรับอย่างสูง จนเกือบจะเป็นมาตรการบังคับโดยปริยาย โดยหน่วยงานของรัฐกำกับดูแลความปลอดภัยพื้นฐานของวัสดุสัมผัสอาหารให้เป็นไปตามกฎหมาย ในขณะที่องค์กรภาคเอกชน ได้แก่ สมาคมของผู้ผลิตและผู้ค้า ทำหน้าที่กำกับดูแลความปลอดภัยเชิงเทคนิคของวัสดุสัมผัสอาหาร

โดยทั่วไป ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์และภาชนะบรรจุอาหาร ในประเทศญี่ปุ่น เป็นสมาชิกของสมาคมที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 1 แห่ง ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสมาคมอย่างเคร่งครัด หากผู้ประกอบการรายใดละเมิดกฎระเบียบหรือทำผิดร้ายแรงจนถูกเพิกถอนสมาชิกภาพ ผลกระทบที่ตามมาจะรุนแรงมาก เช่น ผู้ประกอบการจะดำเนินธุรกิจต่อไปอย่างลำบาก ทั้งตัวบุคคลและสินค้าไม่ได้รับความเชื่อถือ ด้วยเหตุนี้มาตรฐานอุตสาหกรรมแบบสมัครใจจึงมีประสิทธิภาพสูงมากในประเทศญี่ปุ่น

### Japan Paper Association หรือ JPA

Japan Paper Association หรือ JPA เป็นสมาคมของผู้ผลิตกระดาษและภาชนะบรรจุที่ทำจากกระดาษและผู้ผลิตสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตกระดาษ โดยในปี ค.ศ.2010 JPA ได้เริ่มโครงการ JPA-ChemiNet ให้สมาชิกของสมาคมแจ้งลงทะเบียนสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตกระดาษสัมผัสอาหาร เพื่อจัดทำบัญชีรายการสารเคมีที่อนุญาตใช้ หรือ positive list ผู้ผลิตสารเคมีและผู้ผลิตกระดาษต้องแจ้งรายการสารเคมีที่ใช้พร้อมข้อมูลเฉพาะของสาร หากผู้ผลิตสารเคมีปฏิเสธการให้ข้อมูล สารเคมีนั้นจะถูกห้ามนำมาใช้ในกระบวนการผลิตกระดาษสัมผัสอาหาร จนถึงปี ค.ศ.2011 มีสารเคมีถึง 1,900 รายการที่จดทะเบียนไว้ใน JPA-ChemiNet ซึ่งจะมีการประเมินความเสี่ยงของสารเหล่านี้และเผยแพร่สู่สาธารณะต่อไป (JPA, 2011) สารเคมีเหล่านี้ถูกจัดแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

- 1) สารกลุ่ม 1-A หมายถึง สารเคมีที่อยู่ใน positive list ของกฎหมายในประเทศตะวันตก และไม่มีใน negative list หรือ negative list สำรองของ JPA
- 2) สารกลุ่ม 1-B หมายถึง สารเคมีที่ไม่อยู่ใน positive list ของกฎหมายในประเทศตะวันตก และไม่มีใน negative list หรือ negative list สำรองของ JPA
- 3) สารกลุ่ม 2-A หมายถึง สารเคมีที่อยู่ใน positive list ของกฎหมายในประเทศตะวันตก และอยู่ใน negative list สำรองของ JPA
- 4) สารกลุ่ม 2-B หมายถึง สารเคมีที่ไม่อยู่ใน positive list ของกฎหมายในประเทศตะวันตก แต่อยู่ใน negative list สำรองของ JPA
- 5) สารเคมีที่ไม่มี CAS No
- 6) สารเคมีในสีย้อม (dyestuff)

การประเมินความเสี่ยงของสารเคมีที่จดทะเบียนไว้แล้วนี้ JPA จะพิจารณาแหล่งที่มาและปริมาณของสารเคมีที่มีในกระดาษ เพื่อใช้ในการประเมินการได้รับสัมผัสสารเคมีนั้น จึงแบ่งสารเคมีเหล่านี้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) สารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตกระดาษ เพื่อควบคุมคุณภาพกระดาษ และสารเหล่านี้ยังคงเหลืออยู่ในกระดาษ

- 2) สารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตกระดาษ เพื่อควบคุมกระบวนการผลิต และสารเหล่านี้มักไม่หลงเหลือในกระดาษสำเร็จรูป
- 3) สารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตเยื่อกระดาษหรือรีไซเคิลเยื่อกระดาษ และสารเหล่านี้มักไม่หลงเหลือในกระดาษสำเร็จรูป

### เอกสารอ้างอิง

งามทิพย์ ภู่วโรดม. 2558. **วัสดุสัมผัสอาหาร: ความปลอดภัยและกฎระเบียบ**. ภาควิชาเทคโนโลยีการบรรจุ และวัสดุ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

Japan Paper Association (JPA). 2011. **Completion of Registration of Existing Chemical Substances Used in Producing Base Paper for Products for Food Contact Use and Start of Registration of New Chemical Substances**. Available source: <https://www.jpa.gr.jp/en/file/20110520.pdf>, Mar 5, 2015.

Mori, Y. 2010. Rules on food contact materials and articles in Japan, pp. 291-316. In R. Rijk and R. Veraart, eds. **Global Legislation for Food Packaging Materials**. Wiley-VCH Verlag GmbH & Co. KGaA, Weinheim, Germany.